

168. str. lijepi motiv u drugom dijelu (u to vrijeme godišta), prvi dio nešto slabiji.

170. str. Djetesce nam se rodilo — te pjesme ne bi trebalo biti u pjesmarici (previše potsjeća na Nikaj na svetu lepšega ni«).

179. str. ljepša pjesma od ove je: »O Isuse izranjeni« od Lučića.

231. str. zašto mijenjati Duganovu harmonizaciju.

233. str. pučki šlager koji ne odgovara ozbiljnosti crkvenog ambijenta.

234. str. isto.

235. varijanta slovenske pjesme (Lepa si, roža Marija).

236. str. O divna Djevice — previše sekvenca i šablone.

237. kompozicijski nezrela — krivi metar.

238. str. sentimentalne pjesme (neinteresantne).

239. str. varijanta »Prosti, moj Bože«.

241. str. Marijo, svibnja kraljice — loši naglasci — bolja »Vidakovičeva«.

244. str. dosadna — sve od samih sekvenci sastavljena pjesma.

245. krivi naglasci (visovačka, želeć, zovemo).

246. str. Gospi od zdravlja — napolitanska pjesma — nema mjesta u našim crkvama.

247. str. bolja je Duganova ritmizacija (ovdje krivi naglasci: zdravò, Marijò,) — a još bolje Vidakovičeve dvije pjesme Gospi Lurdskoj.

248. str. pjesma koja se može pjevati na priredbama, ali ne u crkvi!

259. str. zašto te germanske pjesme iz starog Kantuala, kad imamo tri ljepša himna sv. Josipu (dva Canjugina: Zanatlijo tihi i Josipe, ó milo ime i Vidakovičeva Josipe, o milo ime).

263. str. staromodni tekst (moléce!; melodija bez ozbiljnosti).

266. str. postoji bolja pjesma bl. Nikoli od istog autora.

267. zašto kromatika u prijevodu (g, gis); slovenska kadenca (c, fis, g).

Prof. M. LEŠCAN

DVA KRITERIJA*

Da bi se mogao pravo ocijeniti moj priručnik »Pjevajmo, braćo kršćani!«, kao i ono, što je o njemu napisao prof. Leščan, treba da imamo u vidu slijedeće činjenice:

1. Ja sam uvrstio u priručnik neke pjesme, koje se nalaze na »indeksu« u zagrebačkoj nadbiskupiji. To su na pr. Hoćemo Boga; Lijepa si, lijepa; Čuj nas, Majko; Spasitelju, dobri Isukrste i još nekoliko takvih, među koje spada i Do nebesa i Zdravo, Djevo. Zašto sam to učinio? — Evo zašto: Iz pastoralnih, a ne iz muzikalnih razloga. Poznato je, da se baš ove pjesme najviše i najčeđe pjevaju u mnogim našim krajevima i da ih pjeva sav narod. II. Vatikanski sabor više se je orijentirao prema puku, pastoralu i pučkom pjevanju, nego prema visokoj (inače vrlo cijenjenoj i pošto-

*) Urednik »Sl. Božje« zamolio me da iznesem pred čitatelje kriterij, po kojemu je sastavljen priručnik »Pjevajmo, braćo, kršćani«. To rado činim.

vanoj) umjetnosti. Obzirom na ovakve pjesme danas je daleko širi kriterij Crkve, nego li je bio pred 20 godina. Mi želimo, Crkva želi, da nam puk pjeva i u crkvi i na procesijama, pa je li uputno, da forsiramo na »indeksu« sada, a nismo to uspjeli u doba, kad je kriterij crkve bio mnogo strožiji?

Neke od ovih pjesama donio je u svom prilogu i «**Nedjeljni i blagdanski misal**«, koji je tiskan u Rimu god. 1966. i to je ovako obrazložio: »Za po koju je pjesmu pri izboru bila odlučna njezina popularnost. Jedna ili druga ne ide u strogo literugijske službe, ali će dobro doći prigodom vanjskih svečanosti, hodočašća i sl. Poznato je pak, koliko Hrvati ljube svoje božićne pjesme, koje pjevaju i kod kuće!« ... I ja mislim ovako!

Čini se da se nekada kod nas gleda na pjevanje u crkvi sa priličnom dozom ukočenosti, a uzor crkvenog pjevanja gregorijanski koral buktu od života i elastičnosti. Trebalo bi, da neki ljudi pogledaju na pr. Perosijske brojne pučke crkvene popjevke sa talijanskim tekstom. Taj veliki »Cecilijanac« zaista nije ukočen i narod je primio njegovu muziku. Trebalo bi se zapitati: Zašto naš narod uporno pjeva pjesme, koje su na »indeksu«? Jesmo li mu pružili mjesto takovih pjesama nešto, što mu odgovara? — Svako ne valja pretjeravati ni tamo ni ovamo. In medio virtus!

2. Uvrstio sam i nekoliko stranih pjesama. To su sve redom crkveni, liturgijski himni u savršenom prijevodu Milana Pavelića. Autori su cecilijanci Hallerova stila, a skladbe su ozbiljne i pobožne. Zašto nisam donio samo naše? — Donio sam i naše, a neznam, zašto bih samo naše. I u zbirkama velikih naroda nalazimo ne samo domaće, nego i strane autore. Danas se ljudi i kulture, inicijativom same Crkve, sve više približuju, a nuzgred spominjem, da u vrijeme turističke sezone, strani turisti veoma rado slušaju i po koju pjesmu svojih skladitelja u našima crkvama. Uostalom pogledajmo programe naših glazbenih institucija u Zagrebu i repertoare naših katedrala i većih gradskih crkava pa ćemo vidjeti tamo brojna strana imena i skladbe. Treba promjene. Ako pjevamo na pr. na blagoslovu sa Presvetim uvijek nekoliko istih Divnoj dakle, to pomalo i dosadi. Tako je i sa ostalim pjesmama ili motetima. Kad pjeva sam puk, teže je mjenjati, a puk pjeva najradije iste pjesme, koje dobro znađe. Dakle sve u jedno: i ovdje ne valja pretjeravati!

3. Zašto sam neke harmonizacije zamijenio jednostavnijim i (priznajem) muzikalno slabijim? — Lako je pogoditi. Velik broj onih, koji vode pjevanje u naših crkvama, teško svladavaju većinu skladbi u Duganovu, nazovimo ga tako, Kantualu. Oni vapiju za laganijim harmonizacijama, a njihov vapaj ostaje glas vapijućega u pustinji. Nemojmo lebdjeti u oblacima! I na njih se može primjeniti poziv koncila, da se za puk, a i za nevješnije zborovode skladaju laganije stvari. — Upravo radi toga donio sam za nevješnije pjevače, a i za svećenike, na više mjesta vrlo lagane napjeve, osobito u obredima Velike Sedmice i u nedjeljnoj Večernjoj. Radi toga sam, gdje je bilo moguće, izbjegavao velik broj povisilica i ponizilica te pjesme redovito snizio. I »mali puk«, kako sam razumio iz mnogobrojnih pisama, ostade zadovoljan!

4. Pitanje tzv. sladunjavosti. Progovorimo i o njoj čim mica salis. U pitanju su pjesme za prvopričesnike. Uzmimo baš primjer na str. 95. Pjesmica je od Č. Brajše (Isuse premili). Kad bi ovu

pjesmicu »biser muzikog kića« pjevali odrasli pjevači, bilo bi smiješno. Kad se pak radi o dječici, koja imaju još mliječne zubiće, što će im vjeroučitelj dati nego nešto dječjega? Jedan svećenik iz Burgenlanda (Gradišćanski Hrvat), komu sam poslao priručnik, pisao mi je, da je odabrao za svoje prvopričesnike baš ovu pjesmu. Ne inzistiram ja na ovoj pjesmi, ali kao dugogodišnji župnik razumijem neke stvari i to razumiju svi župnici i vjeroučitelji. Netko ipak ne razumije. Spominjem ovdje i Obnovu krsnog zavjeta na str. 99. To je još iz »stare Austrije« i »od Franz-Jozefa«. Ova se pjesma stvarno još pjeva i pjevat će se dok se ne rodi naša lijepa i dobra pjesma za ovu prigodu. Bilo bi uistinu vrijeme!

U principu dakle moramo izbjegavati sladunjavost u crkvenoj pjesmi, ali djeca vole šećer i nemojmo to zaboraviti!

5. Teoretske napomene razbacao sam tamo i ovamo, gdje mi je ostalo praznog prostora, da skratim broj stranica pa da cijena bude manja. Zbog istog razloga donio sam mnoge pjesme na jednoj glazbenoj crti sa označenom harmonijom (3 i 4 glasa, rijetko 2 os m koralnih-obrednih melodija). Da sam za sve napisao pratnju, priručnik bi imao još toliko stranica, koliko ih ima i stajao bi dvostruko.

6. Potkralo mi se je nekoliko pogrešaka. Imao sam velikih nezgoda sa tiskarom i morao rukopise žurno slati, a korekturu nisam mogao mirno i sabrano obaviti. Popravio sam u svakom primjerku što sam prvi čas opazio, ali štošta izmakne i mlađem oku.

7. Priručnik je sa oduševljenjem primljen u svim krajevima naše domovine.) Od brojnih priznanja donosim samo izvadak iz člancića — osvrta na pjesmaricu gosp. Mate Šibalina, nastavnika u miru i organiste iz Subotice, koji među ostalim piše: »Pjevajmo braćo kršćani«, djelo nedavno objavljeno, utoliko je dragocjenije, što na vanredno sretan način odgovara svim potrebama, kojima je namijenjeno... Uz minimalno poznavanje muzičke teorije, priručnikom se mogu koristiti svi koji vode pjevanje ili pjevaju. Ono što je misal za liturgijsku službu na oltaru, bilo bi ovo lijepo djelo po-desno, da nas sve sjedini u pjesmi Bogu.« Rasprodana je ukratko cijela prva naklada, a više stotina narudžaba moraju čekati II izdanje. Ako se odlučim na to II. izdanje, uvažit ću, kolikogod bude moguće, opaske i savjete stučnjaka, ali i zborovođa sa terena te župnika i vjeroučitelja. Unaprijed zahvaljujem na svakom dobromamjernom upozorenju, na pr. što bi trebalo izostaviti, a što uvrstiti i sl.

Iz svega ovoga jasno je, kojim je kriterijem sastavljen ovaj priručnik. Htio sam biti blizu našim mogućnostima izvedbe i praktičan. Imao sam u vidu i jednake glasove i mješoviti zbor i muški zbor (bogoslavi i sjemeništa) te djecu i puk te vanckrvene priredbe. Šteta je, što nisam označio kod pojedine pjesme, je li za liturgijske, vanliturgijske ili vanckrvene prigode. U II. izdanju to će biti označeno.

Želio sam povezati skupa muzikalni i pastoralni kriterij u duhu II. Vatikanskog koncila. Ko me prosuđuje samo kroz prizmu jednoga kriterija, ja mu odgovaram: Nismo se razumjeli!

Dr. fra Ivan GLIBOTIĆ